

Jan Bytnar

Jan Roman Bytnar urodził się we wsi Kolbuszowej, 6 maja 1921 roku. Drugie imię otrzymał po bracie matki, który poległ, walcząc w szeregach II Brygady Legionów. Chłopiec rozwijał się bardzo szybko, był zdolnym uczniem. Łatwo nawiązywał kontakty z dziećmi, a starszych zasypywał trudnymi pytaniami. Janek często chorował, opiekę nad nim sprawował dr Janusz Korczak.

W wieku 7 lat poszedł do szkoły - do klasy drugiej. Nauczyciel, który prowadził zajęcia z Jankiem dziwił się zainteresowaniom chłopca. Profesor uważał, że ucznia należy wysłać do jednej z warszawskich szkół. W 1925 roku cała rodzina przeniosła się do Warszawy. Janek został przeniesiony do szkoły powszechnej na Czerniakowie. Z języka polskiego i historii był bezkonkurencyjny,

a z matematyką żył w zgodzie.

Duży wpływ na rozwój Janka miało wychowanie w rodzinie o tradycjach patriotycznych. "Miłość do Ojczyzny, pragnienie poważnej pracy dla niej przenikały na wskroś jego program życiowy".

Po ukończeniu szkoły powszechnej Janek dostaje się do Gimnazjum im. Stefana Batorego. We wrześniu 1933 roku wstąpił do harcerstwa - do 23 Warszawskiej Drużyny Harcerskiej "Pomarańczarni" (od pomarańczowego koloru chust). Przyrzeczenie harcerskie złożył 23 kwietnia 1934 roku, w dniu święta 23 WDH. Do wybuchy wojny zdobył 32 sprawności i stopień Harcerza Orlego. W 1935 roku uczestniczył w obozie oraz w Jubileuszowym Zlocie ZHP w 25-lecie harcerstwa w Spale.

We wrześniu 1939 roku wybuchła wojna. W nocy z 6 na 7 września Bytnar z drużyną harcerską opuścił Warszawę. 27 września 1939 roku Związek Harcerstwa Polskiego zeszedł do podziemia. Janek nie miał na początku kontaktu z harcerstwem podziemnym - Szarymi Szeregami. Przez 4 miesiące był w PLAN-ie. W grudniu przeszedł wraz z kolegami do Szarych Szeregów. Od marca do czerwca 1940 roku pracował w komórce więziennej i dostarczał grypsy. W marcu 1941 roku został przydzielony do małego sabotażu prowadzonego przez organizację podziemną Wawer, której komendantem był hm. Aleksander Kamiński. Bytnar brał udział w ponad 70 akcjach małego sabotażu. Znane jego akcje to m. in. napis "tylko świnię siedzą w kinie", a także rysunek żółwia (był to znak, że nie należy się śpieszyć z pracą na rzecz okupanta). Na dzień 3 maja 1941 roku mały sabotaż przygotował akcję z okazji święta narodowego - mury i płoty pokryły się biało-czerwonymi pasami.

W 1942 roku Jan ukończył Wyższą Szkołę Maszyn i Elektrotechniki. Także w tym roku ukończył Szkołę Podchorążych Piechoty (Agrikolę) w stopniu podharcemistrza (stopień harcymistrza otrzymał pośmiertnie 15 sierpnia 1943 roku Rozkazem Naczelnika Harcerzy nr 5). W tym czasie Rudy był we wspaniałej formie fizycznej i psychicznej. W dniu 12 września 1942 roku odbyły się ćwiczenia wojskowe Hufca Górny Mokotów, na których odczytał rozkaz i wygłosił gawędę: ...Moją

osobistą ambicją jest nie tylko bicie rekordów w małym sabotażu, chcę bić rekordy jako technik i człowiek. 3 listopada 1942 roku Szare Szeregi zostały podzielone na grupy wiekowe. Do oddziałów dywersyjnych zostało przydzielonych około 300 harcerzy, którzy ukończyli 18 rok życia, m. in. Rudy, Alek, Zośka. Pierwszą akcją Grup Szturmowych (GS) było wysadzanie torów kolejowych w noc sylwestrową 1942/1943. Aby zdobyć broń chłopcy często rozbrajali Niemców. W dniu 22 lutego 1943 roku Rudy, odpowiedzialny za przeniesienie materiałów konspiracyjnych z domu jednego z aresztowanych, zostaje postrzelony w biodro. 18 marca 1943 roku został aresztowany Henryk Ostrowski - hufcowy GS-ów Praga. Przy Heńku znaleziono zaszyfrowany adres Rudego. W wyniku tego 23 marca o godzinie 4.45 do domu Bytnarów wtargnęli gestapowcy. Po krótkiej rewizji zabrali Janka wraz z ojcem na Pawiak. Siostry i matki nie było w tym czasie w domu. Już w chwilę po aresztowaniu gestapowcy rozpoczęli brutalne przesłuchiwanie. Jednym z torturujących Janka Niemców był Schulz, na którym później wykonano wyrok śmierci podczas akcji Meksyk III. Na wolności Tadeusz Zawadzki - Zośka - najbliższy druh i przyjaciel Rudego, postanowił go odbić. W celu wykonania zamachu wyłoniono 28-osobową grupę, której dowództwo objął Stanisław Broniewski - Orsza. Akcja odbyła się na skrzyżowaniu ulic Bielańskiej i Długiej. Już 23 marca akcja była przygotowana, ale nie było pozwolenia na jej przeprowadzenie i 26 marca została przygotowana po raz drugi. W tym dniu akcja doszła do skutku i Rudy, Heniek i 24 innych więźniów zostało odbitych. Rudy był tak skatowany, że mimo starań lekarzy zmarł 30 marca 1943 roku.

Tego samego dnia zmarł jego najbliższy przyjaciel - Maciej Aleksy Dawidowski - Alek, z którym w szkole siedział w jednej ławce, a teraz w jednej leżą mogile.

Jan Bytnar zostaje pośmiertnie odznaczony Krzyżem Walecznych. Akcja odbicia Rudego i innych więźniów na ul. Długiej została nazwana Akcją pod Arsenalem.

Tablica pamięci Patrona